

Høring til Forvaltningsplan for Rondane nasjonalpark og for Frydalen landskapsvernområde, rullering 2026

I verneplan for Frydalen landskapsvernområde er formålet:

- **ta vare på et særpreget og vakkert kulturlandskap, der seterlandskap med seterbebyggelse og setervoller, vegetasjon og kulturminner utgjør en vesentlig del av landskapets egenart**
- **ta vare på leveområder til villreinstammen i Rondane og et rikt dyre- og planteliv**
- **ta vare på landskapsformene.**

Dette innebærer å ta hensyn til og ivareta alle formåla i verneplanen. I dag er det hensynet til villreinen som har fått auka fokus. Brukere med setrer i landskapsvernområdene opplever i dag eit langt strengere vern, der formålet med å ta vare på villreinstammen får størst oppmerksomhet. Ein må sjå heilheita og ikkje gløyme dei andre formåla i verneforskrifta.

I tillegg er setring på Unescos verdensarvliste med dei forpliktelser som Norge har gjennom internasjonale avtaler.

Setring

Setring er ein fleire tusen år gammel tradisjon, antageligvis heilt attende til bronsealderen. Setringa har forma landskapet i området gjennom beiting og vedhogst. Denne bruken har vore med og lagt grunnlaget for ei livskraftig villreinstamme. I Eldåa, som oss kjenner best er det dokumentert drift attende til 1600 talet. Dette var au ein sjølvstendig gard før Svartedauen.

I Eldåa er det tradisjonell seterdrift frå juni til september. Det legges stadig strengere føringer og restriksjoner på bruken av verneområda. For dei som driv tradisjonelt landbruk med aktiv setring opplevs vernet tyngende. Skal det fortsatt vere tradisjonelt landbruk med aktiv setring i Eldåa er det ikkje rom for fleire restriksjoner. Det er ein grunn til at seterbebyggelse er ein del av verneformålet, da dette er ein heilt vesentlig del av landskapet. Da må det legges til rette for at desse husa blir ti vare på og brukt. Ingen vil ta vare på hus dei ikkje får bruke heile året.

Beiting

Beite er ein viktig ressurs for å ta vare på naturmangfoldet og har lange tradisjoner i fjellområda. Beiting med forskjellige dyrearter vil sikre eit variert plante og dyreliv. Det må ikkje legges hinder for utøving av beitebruk. Landskapet er eit resultat av tradisjonell landsbruks og beitedrift. Å oppretthalde denne drifta er ei forutsetning for at verneformålet skal nås, slik at området ikkje gror att.

Attgroing/Klimaendringer

Største trussel mot villrein sin bruk av området i dag er snaufjell som gror att med skog. I løpet av dei 25 åra oss har vore budeier i Søre Eldåaseter ser vi ei tydelig endring. Med eit stadig varmere klima vil dette bli eit større og større problem.

Forvaltninga har gjort eit viktig skjøtselstiltak med å rydde bort einer i Eldåa. Vi ser ei positiv endring av vegetasjonen på desse områda, til fordel for beiteplanter. Dette gir tilgang på tidlig vårbeite til felles nytte for vilt og fe.

Fjerning av T- merking og rutebeskrivelser på kart og nett for T-stien frå Bjørnhollia til Eldåbu.

Denne T- stien har ein beskjeden ferdsel. Ferdselsteller ved Vulutjønn registrerte 1056 passeringer i 2024. De data oss har på trafikken i dag tilsier at dette råket ikkje er til hinder for villrein.

Dette merka råket er au viktig for lokalbefolkningen ved tilsyn og sanking av husdyr, jegere, fiskere og andre som ferdast i fjellet. Det har også ei beredskapsmessig trygghet i skodde og dårlig vær. I dårlig vær har au dei lokalkjente bruk for ei eller anna slags markering av råket f.eks. varder som er den tradisjonelle måten å markere råk på. Området er stort sett utan mobilsiganal.

Sør-Fron 14.10.26

Med vennlig helsing
Bersvein og Else Mari Bjørke